

henvist til et Udvalg, som dog ikke kunde bringe den videre, paa Grund af, at der manglede forskellige Oplysninger, og at Situationen var saa ugunstig; men jeg anser det for mere praktisk, at den nu henvises til et større Udvalg, som behandler en Sag, hvormed den væsentlig hænger sammen. Jeg skal dernæst med et Par Ord omtale den Paragraf i det foreliggende Lovforslag, der omhandler Salg af Præstegaardsjorder. Man ser nu, at der fra flere Sider i Landet reises det Spørgsmaal, om der ikke gennem disse Salg kunde gøres et Skridt for at raade Bod paa visse Ulemper, der findes i Samfundet i denne Tid, idet der derved kunde blive givet en talrig Klasse af Medborgere et fastere Grundlag og en større Interesse i Samfundets Opretholdelse, end de for Dødelikket have. Jeg har tidligere omtalt denne Sag og paavist, at det ikke er uforsyrligt, at man ved en betydelig Udtykning af de bortsolgte Jorder kunde komme 5 til 10,000 Familier i Landet til Hjælp ad den Vej, i Særdeleshed naar man ikke forlangte stor Udbetaling, man burde maasse allerstærkest lade det Hele blive ved en Slags Arvefasteforhold med Ret til at sælge og pantsætte. Man vilde saaledes dels ved at stifte selvstændige smaa Landbedrifter og dels ved at forøge allerede tilstedeværende smaa Besiddelser kunne opnaa et stort Gode for Samfundet. Det har altid været en Anskuelse her i Thinget, at de, der ere knyttede til Jord, paa en særegen og stærkere Maade end Andre ere knyttede til Samfundets rolige Udvikling og det nuværende Grundlags Bevarelse; men har man den e Anskuelse, saa siger jeg: Lad os gribe de Midler, som tilbyde sig, og hvorved Ingen lider Skade. Jeg siger endvidere, at selv om vi ikke skulde komme til den endelige Afgjørelse af Lønningsloven i det Hele, som jeg dog haaber, at vi ville komme til, saa lad os dog gaa den Vej, som er antydet i mit Forslag, og lad os ikke, fordi vi maa opgive at faae den store Reform, foragte at faae de mindre som Forsløbere, især naar der er Forhold tilstede, som gjøre det ønskeligt at faae nogle dermed sammenhængende Ulemper udjevnedes til Samfundets Vel i det Hele. Det er dette Par Ord, som jeg har anset det for rigtigt at sige baade med Hensyn til den Paragraf, der findes i Lovforslaget, og med Hensyn til det særlige Lovforslag, der senere vil foreligge, og som er stillet af flere ærede Medlemmer og mig. Jeg agter ikke, naar det sidstnævnte Lovforslag kommer frem, at udtale mig videre derom, idet jeg ikke tror, at nogen frugtbar Forhandling vil kunne finde Sted, før man har set, hvorledes det store Reformforslag i det Hele strider frem. Naar alle 3 Forslag tilligemed det, vi behandlede i Gaar, komme under et Udvalgs Behandling; vil denne Sag lade sig ganske anderledes klare, og Forhandlingen vil langt lettere føre til et praktisk Resultat end ske kan paa Sagens nuværende Standpunkt.

Table: Der findes i det foreliggende Lovforslags §§ 14 og 15 Bestemmelser om, hvorledes der skal forholdes med de Præstegaarde, som høre til Embeder, der ere blevne ledige. Maa jeg i Anledning af disse Paragrafer gjøre opmærksom paa den nuværende Tilstand. Derefter kan Kirke- og Undervisningsministeren paa egen Haand efter Indstilling fra vedkommende Geistlige bortfølge Dele af Præstegaardslodderne; dette er Noget, der sker hvert Aar. For nu at dømme om, hvorvidt disse Præstegaardsjorder ere Statsejendomme eller ikke, skal jeg gjøre opmærksom paa, hvad der staar i Slutningen af Grundlovens § 47, at „intet Statslaan kan optages eller nogen Staten tilhørende Domaine afhændes uden i Følge Lov“. Hvad ligger der nu deri, at Dele af Præstegaardsjorder afhændes efter en administrativ Bestemmelse? Deri ligger, at det store Spørgsmaal, hvem disse Præstegaardsjorder tilhøre, aldeles ikke er blevet erkjendt endnu. Saafernt vi skulle haabe at komme til en Løsning af dette Spørgsmaal paa en rigtig Maade, vil det vistnok være det Retteste, at ikke Kultusministeren, men Indenrigsministeren eller maasse Finantsministeren, fordi Statsejendommene høre under hans Ministerium, bliver den Minister, som forestaar Afhændelsen. Man kan jo dog ikke med Rette vente, at Kultusministeriet er i Besiddelse af Kræfter, som kunne afgjøre deslige Spørgsmaal paa den for Statskassen mest hensigtsvarende Maade, og man vilde derhos ved at optage dertil sigtende Bestemmelser i Loven bidrage til at fjerne en hvilken som helst Tvivl om, hvor egentlig disse Ejendomme høre hen. Skulde jeg udtale, paa hvilken Maade man tydeligst og klarest lige over for begge Parter kunde løse dette Spørgsmaal, naar en Lov omtræit som den foreliggende var vedtagen, da vilde det være paa den, at der aarlig paa Kultusministeriets Paragraf i Finantsloven blev opført kalkulatorisk — som det hedder — eller efter Overslag en Sum til faste Lønninger for geistlige Embeder, og at man ligeledes efter et Overslag over, hvad der i Aarets Løb kunde ventes at blive ledigt af geistlige Embeder, opførte paa vedkommende Sted i Finantsloven en Indtægtspost omtrent saalydende: Indtægter ved Afhændelse af Præstegaarde og Inddragelse af tilsvarende Eiender. Naar en saadan Ordning fandt Sted, vilde Spørgsmaalet om Over- og Understud ikke komme frem. Det vilde være en Beregning, som følgerlig Folkethinget og Finantsudvalget vilde finde ganske i sin Orden, naar man først var gaaet ind paa paa en Lov som denne. Der kan jeg maasse lige overfor det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 4de Valgfreds (P. C. Olsen) gjøre den Bemærkning, at naar man nu bag efter paaberører sig et tidligere Medlem af dette Thing, som vi alle saune dybt, idet man anfører, hvorledes han har baaret sig ad ved slige Leiligheder, saa kan jeg ogsaa paaberøbe mig ham. Jeg skulde nemlig tage meget fejl, om han ikke mange Gange i de Aar,